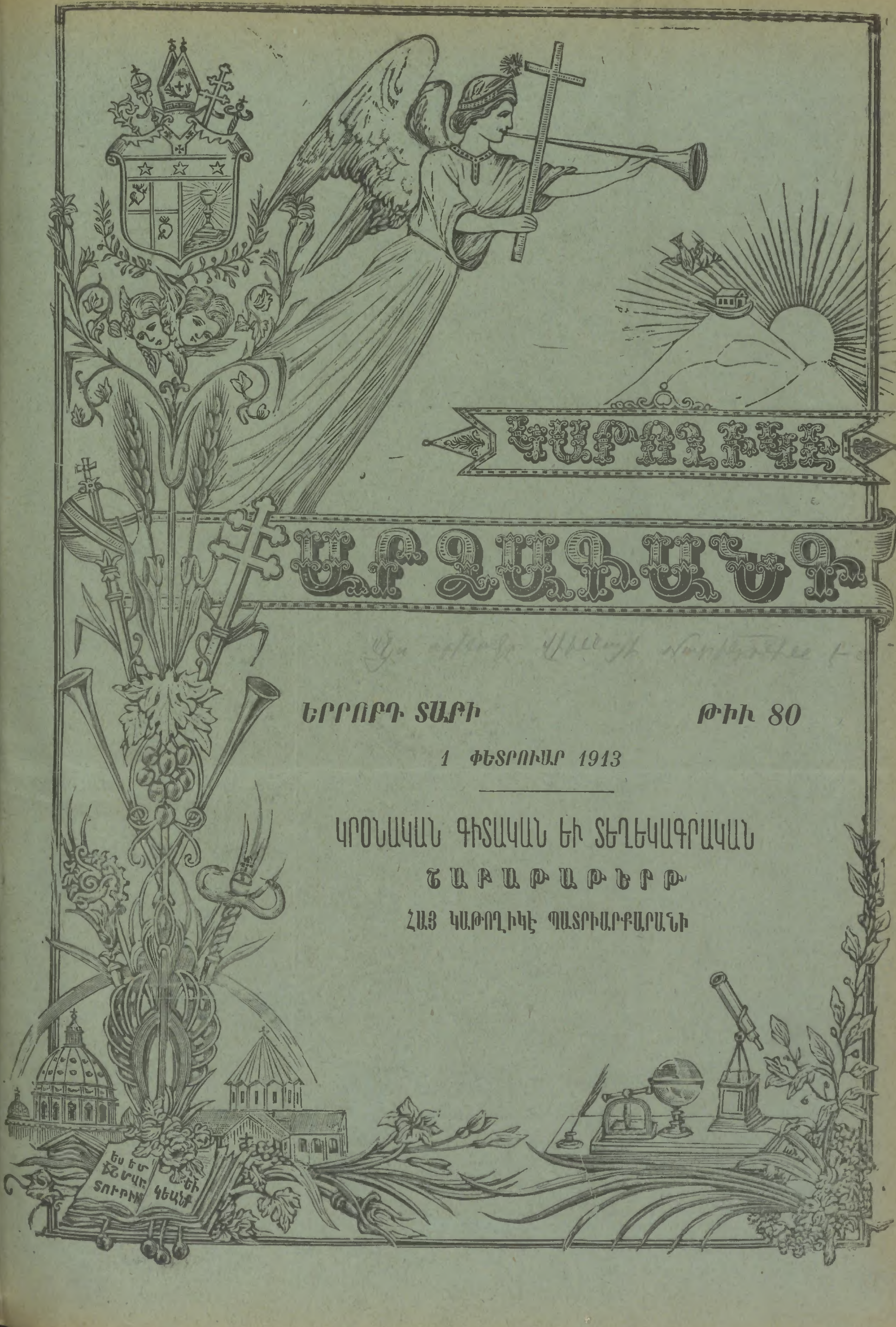

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 80

1 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1913

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱԳՐԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱԳՐԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Երրորդ տարի — 1 Փետրուար 1913 — Թիւ 80

«Սրբազան Քահանայապետն Պիոս Ժ. կը մաղթէ որ **Կաթողիկէ Արձագանգ** շաբաթաթերթը շարունակէ Հայաստանի կաթողիկէ ժողովրդոց մէջ, մանաւանդ ի գաւառս, փրկարար առաքելութիւն մը կատարել, ի բարգաւաճանս կրօնից եւ ի հոգեւոր օգուտ հոգիներու: Այս մաղթանաց արժանաւորութեան համար Սրբազան Հայրն սրտագին կ՚օրհնէ յիշեալ Շաբաթաթերթը, ինչպէս նաեւ անոր խմբագիրներն եւ ընթերցողները»:

Նամակ Կարդ. Մէրի տէլ Վալի, առ Ամեն. Տ. Պօղոս Պետրոս ԺԴ. Թերզեան, Հայ Կաթողիկէ Պատրիարք Կիլիկիոյ, 23 Նոյեմբերի 1912, ընդ 60780 թուահամարաւ:

ԹՈՒՂԹ ՀՈՎՈՒԱԿԱՆ

(Շար.)

Պէտք է ընտրել միեւնոյն կրօնքի անձ, որովհետեւ մինչեւ վերջը ի միասին պիտի ապրին։ Եթէ ընտանեկան գործերու մէջ համախոհ ըլլալը երջանիկ կ՚ընէ ամուսինները. ո՛րչափ եւս առաւել խղճի պարտաւորութեանց եւ կրօնական սկզբանց վրայ եղած համաձայնութիւնը զանոնք յանհունս պիտի երջանկացնէ։ Սուրբ կրօնքն է որ կ՚ազնուացնէ ուղղափառ գերդաստանները եւ զանոնք կը մխիթարէ. կրօնքն է որ խաղաղութիւն կը սփռէ ամէն տեղ. կրօնքն է որ երջանիկ կ՚ընէ ընտանիքը իր զաւակներով։ Հետեւաբար ամուսնական յարկի մը տակ կրօնքի տարբերութիւնը մեծամեծ բարիքներու արգելք կ՚ըլլայ, եւ խղճի տագնապներու պատճառ. եթէ երկու Տէրանց ծառայող սպասաւորներ կը շուարին, ի՛նչ կ՚ըլլան արդեօք տարբեր կրօնքներու հպատակ ծնողաց զաւակներ. կարելի՞ է որ այդպիսի ընտանիք այս աշխարհիս մէջ ալ կարենան երջանիկ ըլլալ։ Ասկից զատ ի՛նչ մեծ պատասխանատուութեան տակ կը մնայ ուղղափառ կողմը Աստուծոյ դատաստանին առջեւ այդ խեղճ զաւակաց համար։ Այո՛, Սուրբ Եկեղեցին իր որդեկաց մինչեւ վերջը գթած մայր ըլլալուն համար խառն պսակներու անգամ զիջանելու եւ տնօրինում տալու կը ստիպուի, ամենակարեւոր ու զգուշաւոր պայմաններ դնելով ի նպաստ ուղղափառ կողման եւ ծնանելիք զաւակներուն. բայց այս տնօրինումը յակամայս է, կասկածով եւ վախով. մի գուցէ վտանգ մեծ յառաջ գայ հոգւոց փրկութեան։ Որով այդ տնօրինումը բաւական չէ ամէն

այդ տեսակ ամուսնացողները դէթ այս աշխարհիս մէջ երջանիկ ըլլալու։

Պէտք է ընտրել **յարմար տարիքով անձ մը**։ Որովհետեւ տարիքի մեծ տարբերութիւնը գաղափարներու եւ ճաշակներու ալ կ'ազդէ դժբախտաբար։

Պէտք է ընտրել **միեւնոյն բնաւորութեան տէր անձ մը**. առանց ասոր՝ կեանքը երկուքին համար ալ դժոխք կը դառնայ։

Պէտք է ընտրել **միեւնոյն վիճակի անձ մը**. որովհետեւ վիճակի տարբերութենէ, կրթութեան տարբերութիւնը յառաջ կու գայ. կրթութեանց եւ զգացմանց տարբերութիւնն ալ կեանքը թշուառ կ'ընէ եւ անտանելի.

Պէտք է **միեւնոյն կարողութեամբ անձ** մը ընտրել, ապա թէ ո՛չ առջի օրերու սէրը պաղելէն ետեւ հարուստ կողմը՝ աւելի պահանջկոտ, աւելի խրոխտ եւ աւելի ամբարտաւան կ'ըլլայ, որմէ պիտի հետեւին չարունակ կռիւներ։

Ահա ասոնք են անձի լաւ ընտրութիւն ընելու համար խոհեմութեան կանոնները։

Գ. Պատրաստութիւն սուրբ Պսակի.

Երբ ընտրութիւնը աւարտի ըստ վերոյիշեալ կանոնաց խոհեմութեան, այն ատեն պատրաստուելու է սուրբ Պսակը ընդունելու **Աղօթքով, լաւ խոստովանութեամբ, ջերմեռանդ հաղորդութեամբ** եւ Եկեղեցւոյ օրինաց **հնազանդութեամբ**։

Աղօթք. Որչափ հարկաւոր է աղօթքը որպէս զի Աստուած օրհնէ նոր ամուսնացողի օգտակար ծրագիրները, բարի բաղձանքները եւ ձեռնարկները այնպիսի մեծ գործի մը մէջ։

Խոստովանանք։ Այո՛, լաւ խոստովանութիւն մը պէտք է ամուսնացողներուն Պսակէն անմիջապէս առաջ. վասն զի Պսակը կենդանեաց խորհուրդ է, անոր ընդունողի հոգին՝ շնորհաց վիճակին մէջ կենդանի պէտք է ըլլայ, ո՛չ թէ մեղքով եւ հոգւոյ մահուամբ մեռած։ Վա՛յ անոր որ մահացու մեղքի մէջ եւ կամ անարժանապէս խոստովանութեան մօտենալով կը պղծէ սուրբ ամուսնութիւնը. վասն զի սրբապղծութիւն ընելով իր վրայ կը հրաւիրէ Աստուծոյ արդար պատիժները պսակուած վայրկեանէն իսկ։ Ի՛նչպէս կրնայ յուսալ այնպիսին հարկաւոր շնորհքները ընդունիլ, իրեն վիճակին պարտքերը լաւ կատարելու եւ այնքան դժուարութիւններ համբերութեամբ տանելու համար։ Մեր ժամանակի այսչափ դժբախտ ամուսնութեանց ճշմարիտ եւ գլխաւոր պատճառը ճիշդ այդ սրբապղծութեանց մէջ փնտռելու չէ՞ միթէ։

Հաղորդութիւն։ Պէտք է ջերմեռանդութեամբ հաղորդուիլ։ Ս. Եկեղեցին կը յորդորէ ամէնքը Պսակէն առաջ հաղորդուելու։ այն ատեն Յիսուսն ալ հրաւիրած կ'ըլլաս քու հարսանեկան ուրախութեանցդ ներկայ գտնուելու. եւ Յիսուս կու գայ քեզի ալ, քու հարսանեացդ եւ բոլոր կենացդ մէջ, քու ընտանիքիդ հետ կը մնայ, ինչպէս Կանայ Գալիլեայ հարսանեաց հրաւիրուելով գնաց եւ մխիթարեց փեսայն եւ հարսը։ Ի՛նչ մեծ հրաշք գործեց հոն իր Ամենասուրբ մօրը բարեխօսութեամբ եւ ազատեց հարսնեւորին մեծ մտատանջութենէ, ջուրը գինիի փոխելով։ Ուղղափա՛ռ ամուսնացողներ, դուք ալ ձեր հարսանեաց մէջ շատ պէտք ունիք Յիսուսի ներկայութեան, Յիսուսի հրաշքներուն եւ Անոր Աստուածային նախախնամութեան։ Ընդունեցէք ուրեմն զինքը ամենասուրբ Հաղորդութեան մէջ, Ձեր երջանկութեան համար շատ մեծ կարեւորութիւն ունեցող սուրբ Պսակին ժամանակ. որպէս զի Ան ու Ամենասուրբ Կոյս Մարեմայ հետ միշտ ներկայ գտնուի ձեր ամուսնական յարկին տակ. Անոր Աստուածային սիրտը բնաւ մի՛ վշտացնէք որ եւ իցէ մեղքով եւ անկարգութեամբ, եթէ կ'ուզէք որ ինք միշտ ձեզի բնակակից ըլլայ։

Հնազանդութիւն. Պէտք է պատրաստուիլ Սուրբ Պսակը ընդունելու Եկեղեցւոյ օրինաց եւ կարգադրութեանց հլու հպատակութեամբ եւ կատարեալ հնազանդութեամբ։ Ընդհանրացած է հիմայ անհնազանդութեան ոգին եւ իւրաքանչիւրը կը հետեւի իր կամքին թելադրութեանց։ Սակայն ո՛րչափ վնասակար է ընտանեաց բարւոյն այդ կամակոր անհնազանդութիւնը։ Սուրբ Եկեղեցին մայրաբար իր սիրելի որդւոց հոգեւոր եւ մարմնաւոր

բարւոյն համար Պասքի խորհրդոյ կատարման առթիւ ինչ ինչ օրէնքներ դրած է, զորոնք ամուսնացողները կէտ առ կէտ կատարելու են սուրբ Եկեղեցւոյ օրհնութեանց արժանանալու համար։ Ուստի Պասքը պէտք է որ Եկեղեցւոյ մէջ օրհնուի։ Այսպէս կ'ուզէ բացարձակապէս սուրբ Եկեղեցին. որպէս զի պսակուողք սրբոյ նշխարաց, Յիսուսի Քրիստոսի խորանին, իւր Սուրբ խաչին, եւ մանաւանդ իւր կենարար Մարմնոյ եւ Արեան առջեւ ընդունին Եկեղեցւոյ պաշտօնէին օրհնութիւնը, եւ հոն սկսին այն նոր կեանքը։ Եկեղեցւոյ օրէնքն է որ Պասքը կատարուի նոյն Եկեղեցիէն սահմանուած օրերու մէջ. արգիլեալ օրերը պսակուելու չեն ուղղափառներ եւ անոնք որ այսպիսի կարգադրութիւնները չեն յարգեր, գիտնալու են թէ հաճելի չէ Աստուծոյ եկեղեցական օրէնքներու այսպէս ոտքի տակ առնուիլը։ Այո՛, ճշմարիտ ուղղափառ անոնք են, որ ամեն պարագայի մէջ կը յայտնեն իրենց հնազանդութիւնը օրինաց եւ կանոնաց Եկեղեցւոյ։

Այսպիսի կատարեալ տրամադրութեամբ պատրաստուած նորապսակ ամուսինք, ապահո՛վ եղէք, պիտի ընդունին Աստուծոյ օրհնութիւնը եւ յաւիտենական կենաց արժանի պտուղներ պիտի հասցնեն։ Յայտնի է, այս արտասուաց վայրը, աշխարհիս մէջ, դարձեալ վիշտեր պիտի չպակսին. Պօղոս Առաք. կը հաստատէ. «Նեղութիւն մարմնոյ ունիցին այնպիսիքն» (Ա. Կորն. Է. 28.)։ Բայց պիտի ունենան խղճի կատարեալ անդորրութիւնը. վասն զի կարելի եղածը եւ ձեռքերնէն եկածը ըրած են, եւ Աստուծոյ օրհնութիւնը ընդունած են։ Տէրը պիտի վարձահատոյց ըլլայ թէ՛ աստ եւ թէ՛ ի հանդերձելումն իւրաքանչիւրին իւր վիճակին մէջ համբերութեամբ քաշած նեղութեանց ի փոխարէն։

Մենք, սիրեցեա՛լ որդեակք, գիշեր ցորեկ Աստուածային ողորմութենէն կը խնդրենք եւ չենք կրնար յայսմ թերանալ, որ այս ամենակարեւոր եւ հիմնական ճշմարտութիւնները հաստատապէս տպաւորուին մեր ժողովրդեան սրտերուն մէջ եւ մեր սիրելի հասարակութեան ամուսնութիւնները ըլլան միշտ ըստ Աստուածային օրինաց եւ եկեղեցական գովելի կարգադրութեանց. եւ սուրբ ամուսնութեամբ հիմնարկուած մեր ընտանիք օրհնուին Աստուծմէ, մեծնան, բարգաւաճին, ունենան բարի զաւակներ ըստ ամենայնի հնազանդ ուղղափառ ծնողաց եւ անոնց թագն ու պսակն եւ ուրախութիւնն կազմեն. կատարեալ խաղաղութիւն եւ երջանկութիւն տիրէ ամուսնական յարկերու տակ, ինչպէս կը փափաքէր Սուրբ Պետրոս Առաք. եւ կը գրէր հաւատացեալներուն. «Եւ գլուխ ամենայնի, զի համամիտք իցէք, համակարիք, եղբայրասէրք, ագնուագութք, խոնարհք, մի՛ չար փոխանակ չարի հատուցանել, կամ բամբասանս ընդ բամբասանաց. այլ զորբն հակառակն՝ օրհնել, զի յայս իսկ կոչեցարուք զի զօրհնութիւնն ժառանգիցէք» (Ա. Կաթող. Գ. 8.)։ Ահա այս է զոր ի սրտէ կը մաղթենք մեր ուղղափառ ընտանեաց։

Քանի մը խօսք ալ Ձեզի ուղղել կ'ուզենք, Գեր. վարդապետք եւ սիրեցեալ Աջակիցք Մեր։

Նախ Ձեզմէ կը խնդրենք որ մեր այս կոնդակին պարունակութիւնը՝ Ձեր Եկեղեցիներու մէջ հաւատացեալ ժողովրդեան մեկնէք, եւ այս դժբախտ ժամանակներուս մէջ Սուրբ Եկեղեցւոյ մխիթարութեան համար աղօթէք եւ քարոզէք որ սուրբ եւ ուղղափառ ընտանիքներ կազմուին մեր հասարակութեան մէջ շնորհիւ սուրբ ամուսնութեան։ Ասկից զատ, յառաջիկայ Մեծ Պահքէն սկսեալ բոլոր տարուան համար պահքերու եւ ծոմերու վրայ եղած տնօրինումները, զորոնք առանձինն թերթով Ձեզի խրկած ենք, ժողովրդեան կարդալով եւ ազդարարելով պահքի եւ ծոմի սրբազան պարտաւորութիւնները, շեշտեցէ՛ք Ս. Եկեղեցւոյ, Մեր գթած Մօր, զիջողութիւնը եւ իւր սիրելի որդւոց տուած դիւրութիւնները։ Իսկ անոնք որ վասն տկարութեան մարմնոյ, կարող չեն այդ տնօրինման համաձայն եւս իրենց պարտքը կատարել, պարտաւորեցէք փոխարինել գէթ ապաշխարութեան ուրիշ յարմար գործերով, աղօթքով եւ կամ ողորմութիւններով, իւրաքանչիւրն ըստ իւր կարողութեան։

Երկրորդ՝ այս մօտալուտ ապաշխարութեան օրերու առթիւ հրաւիրեցէ՛ք ամէնքը՝ քրիստոնէական եւ ուղղափառ կենաց բարեպաշտական գործերու, պատրաստելու համար զիրենք զատկական սուրբ օրերուն: Եւ ի գործ դնելով Ձեր առաքելական եռանդը հրահանգեցէք այս ուղղափառ ժողովուրդը Քրիստոնէական Վարդապետութեան էական եւ գլխաւոր կէտերուն վրայ, եւ առանց ո՛ր եւ է մարդկային նկատումներու սորվեցուցէք անոնց հոգւոյ փրկութեան մեծ կարեւորութիւնը:

Ամէն բանէ աւելի առանձինն եղանակաւ կը յանձնարարենք Ձեզի, որ ջանաք Սրբազան Քահանայապետի նուիրական Անձին հանդէպ ի պարտուց ունեցած մեր որդիական սէրը արծարծել ամէն սրտերու մէջ. եւ անոր հրամաններուն եւ ամէն տրամադրութիւններուն նկատմամբ անպայման հնազանդութիւնը սորվեցուցէք, վասն զի նա է Քրիստոսի Աստուծոյ ճշմարիտ եւ անսխալ փոխանորդը եւ առանց անոր հրամաններուն կատարեալ կերպով հնազանդելու կարելի չէ երբէք ճշմարիտ ուղղափառ ըլլալ: Անկից զատ մեծ հոգ տարէք որ ժողովրդեան տղաք ուղղափառ կրթութեամբ մեծնան. Ջանացէ՛ք հրահանգել զանոնք իրենց տղայութեան թարմ հասակին մէջ, եւ Պիոս Ժ. մեր Սրբազան Քահանայապետին առաջին հաղորդութիւն առնող պզտիկ տղայոց համար 8. օգոստոս 1910 թուակիր տուած կոնդակին տրամադրութեանցը համաձայն, այդ պզտիկներու մատաղ միտքերը սնուցէ՛ք, կազդուրեցէ՛ք որքան կարելի է յաճախ, Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի կենարար մարմնոյ եւ արեան սնունդով, հրեշտակաց հացով: Մեկնեցէ՛ք ծնողաց թէ ինչ սոսկալի պատասխանատուութեան ներքեւ կ'իյնան եթէ իրենց զաւակացը ուղղափառ կրթութիւն տալու մասին թերանան եւ կամ այնպիսի դպրոցներ խրկեն զանոնք ուր քրիստոնէական վարդապետութիւն կամ բնաւ չկայ, եւ կամ չար հարեւանցի կերպով կ'աւանդուի: Վերջապէս, ո՛վ քահանայք Աստուծոյ, ամէն ջանք ի գո՛րծ դրէք ժողովրդեան մէջ բարեպաշտութիւնը եւ ջերմեռանդութիւնը տարածելու, մանաւորապէս փոյթ տանելով որ միշտ հասարակութեան մէջ օր քան զօր ընդհանրանայ ոչ միայն յաճախակի, այլ Սրբազան Քահանայապետէ յատկապէս յանձնարարեալ սուրբ Հաղորդութեան ամենօրեայ զովելի սովորութիւնը:

Բայց լաւ գիտնանք թէ առաջի Աստուծոյ եւ ժողովրդեան մեր ունեցած պարտականութեանց առաջինն՝ բարի օրինակ տալն է. զի Յիսուս նախ սկսաւ առնել եւ ապա ուսուցանել: Այո՛, խղճի մեծ պարտականութիւն ունինք մենք ամենքս ալ՝ քահանայք Աստուծոյ եւ պաշտօնեայք եկեղեցւոյ, արդարակեաց եւ օրինակելի վարուք ճշմարիտ հովիւներ եւ առաքեալներ ըլլալու՝ մեզի Աստուծմէ աւանդուած հոգիներու. զի լոկ ուսուցումը, եթէ բարի օրինակին եւ սուրբ վարուց աղիւը չի համեմի, պիտանի չէ, այլ արտաքսելի: Պարտք կը համարինք հոս յանձնարարելու մեր պաշտօնական կղերին ստէպ անգամ կարդալ ուշադրութեամբ Սրբազան Տեառն մերոյ Պիոս Ժ. Քահանայապետի յորդորանաց թուղթն ուղղեալ առ կաթողիկէ կղերն 4 Օգոստոս 1908, որու մէջ հիանալի իմաստութեամբ եւ պերճախօսութեամբ ճշգիւ բացատրուած են մեր սուրբ վիճակին նուիրական պարտքերն:

Համառօտենք: Ինչպէս Պօղոս Առաք. կը յորդորէր իւր սիրելի Տիմոթէոս աշակերտը, զոր եպիսկոպոս կարգած էր, նոյնպէս մենք ալ Ձեր ամենուն մի առ մի յորդոր կը կարդանք նոյն ոգեւորեալ խօսքերով. «Փութասջիր զանձն քո ընտիր կացուցանել առաջի Աստուծոյ, մշակ առանց ամօթոյ, ուղիղ հատանել զբանն ճշմարտութեան:» (Բ. Տիմ. Բ. 15). «Եւ դու քարոզեա զբանն, հաս ի վերայ ժամու եւ տարաժամու. յանդիմանեա՛, սաստեա, մխիթարեա ամենայն երկայնմտութեամբ եւ վարդապետութեամբ. քանզի եկեսցէ ժամանակ, զի ողջմտութեան վարդապետութեանն ոչ անսասցեն, այլ ըստ իւրաքանչիւր ցանկութեանց կուտեսցեն իւրեանց վարդապետս ըստ մարմաջելոյ լսելեաց իւրեանց, եւ ի ճշմարտութենէ անտի դարձուցանիցեն զլսելիս եւ յառասպելս կոր-

ծանեացէն ։ Այլ դու զուարթ կաց յամենայնի ճգնեաց, զգործս Աւետարանչի գործեա՛, զպաշտօնդ քո կատարեա՛լ կալ» ։ (Բ. Տիմ. Դ. 2.) ։

Ցիրաւի ծանրապէս թերացած պիտի ըլլայինք մեր Հովուական պարտականութեանց մէջ՝ եթէ մեր այս հայրապետական Կոնդակը վերջացուցած ըլլայինք բոլորովին լռութիւն պահելով այն ծանր եւ գայթակղալից արարքներու մասին՝ որոնք երկու տարիէ ի վեր անորակելի ժպրհութեամբ կը գործուին Աւագ Թեմիս զանազան սրբավայրերուն մէջ ի տես մեր հաւատացելոց եւ օտարաց ։ Այս սրբապիղծ արարքներուն առաջի Աստուծոյ ո՛րքան ծանր յանցանք ըլլալը չկայ մէկ մը որ անգիտանայ . մանաւանդ չկայ ճշմարիտ ուղղափառ մը որ խորապէս չի խոցուի եւ քստմնելու չափ զզուանք չզգայ ։ Արդ, որպէս զի այս սոսկալի տաճարակապտութեանց եւ սրբապղծութեանց արդար հատուցում մը ըլլայ Աստուծոյ՝ բարի եւ ջերմեռանդ հաւատացելոց կողմանէ, ինչպէս կը պարտինք, կը պատուիրենք Ձեզ, Սիրեցեա՛լ աջակիցք մեր, Գեր. վարդապետք, յորդորել Ձեր հաւատացեալներէն իւրաքանչիւրն որ պէտզի իւրովսանն ջանայ, այդ նպատակաւ ողորմութիւն մը կամ բարի գործք մ'ընելով, կամ օր մը յատկապէս ամենասուրբ Հաղորդութեան մատչելով կամ Սուրբ Պատարագ մը տեսնելով եւ կամ Մեծ Պահոց օրերը մատուցուելիք ապաշխարողական աղօթից ներկայ գտնուելով, մանաւանդ դպրոցներու մէջ տղայոց հասարակութեամբ աղօթքներ ընել տալով, վերջապէս ո եւ է բարեպաշտական գործով մը այդ հատուցման պարտքը կատարել, որպէս զի բարեգութն Աստուած վերջապէս ողորմի այդ մոլորելոց եւ շնորհէ, վասն արդեանց Յիսուսի, այն ճշմարիտ դարձը, որուն ամենքս ալ սրտանց փափաքող ենք, եւ որուն համար յատկապէս մենք աղօթելէ չենք դադրած եւ պիտի չը դադրինք ։

Ահա այս իղձերով կը մաղթենք Ձեզ եւ մեր հաւատացեալ ժողովրդեան սուրբ կեանք եւ երջանիկ յաւիտենականութիւն եւ կը շնորհենք ձեր ամենուն ի սրտէ մեր Հայրապետական Օրհնութիւնը յԱնուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, Ամէն ։

Տուեալ ի Կաթողիկոսարանէս որ ի Բերա Կ. Պոլսոյ, ի 20 Յնվր.ի 1913,
եւ Պատրիարքութեանս մերոյ յԵրրորդում ամի:

(Ստորագրեալ) ՊՕՂՈՍ ՊԵՏՐՈՍ ԺԳ.
Կ. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

ԳԷՈՐԳ Ծ. Վ. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԴԻՒԱՆԱՊԵՏ

Մեկնութիւն Ս. Աւետարանի

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

Բ

1. Մարիամու կուսին Ս. Յովսեփայ հետ ամուսնութիւնը: 2. Փրկչին յղութիւնը, Ծնունդն ու անուանակոչութիւնը:

(Մատթ. Ա. — 18—25)

(Շար.)

16. *Յիսուս Քրիստոս ի յաւիտենից նախասահմանեալ էր* (*Հռ.* Ա. 4.— *Կող.* Ա. 26), *և ի սկզբանէ աշխարհի և ի հին օրէնս խոստացեալ էր Փրկիչ մարդկային ազգի, անուամբ բանին Աստուծոյ: Եւ որովհետև Ս. Մատթէոս և միւս Աւետարանիչներ և Առաքելական Թուղթեր ստէպ կը յիշատակեն Մարգարէից կանխասացութիւնները՝ իբր տառապէս լրացած ի Քրիստոս, մենք ալ հոս պատշաճ կը դատենք կարճ համառօտութիւն մը ընել այն գլխաւոր մարգարէութեանց որք կը վերաբերին Մեսիային, զոր կ'ակնկալէր մարդկութիւնը:*

Ա. *Ծնն.* Գ. 14, *Աստուած կ'անիծէ օձը և կը սպառնայ անոր պիղծ գլուխը ջախջախել տալ Կնոջ ու Զաւկին՝ Մարեմայ և Յիսուսի ոտից ներքև. մեղքին օրն իսկ խնդացուց մարդկութիւնը՝ Մեսիայի հանդիսաւոր խոստումով:*

Բ. *Աս պատճառաւ այն ամէն զոհերն որ անմիջապէս հաստատուեցան Երկնից զայրոյթն ամոքելու և գթութիւն հայցելու համար առ ստորանկեալ մարդն, հաւատով դիտում ունէին Աստուծոյ Օծելոյն անմահ և միակ հաճելի պատարագը ի վերայ Խաչին, որ իւր զօրութեամբ իսկ քաւիչ էր.* (*Հմմ. Եբր.* Ժա. 4.— Ժ. 1-10—, *ևայլն*):

Գ. *Ասոր համար էր որ ամէն ազգեր քաւութեան զոհեր ունէին, և ակնկալութիւն խոստացեալ Փրկչի մը. ինչպէս Յոբ կը վկայէ* (ԺԹ. *ըստ Վուլկ.*) *ըսելով թէ հաստատապէս գիտէ թէ իր Փրկիչը կենդանի է: Եւ Աբրահամու խոստացուեցաւ ըլլալ յազգ մեծ և օրհնեալ. Ծնն.* ԺԲ. 2 *ևայլն, և Աստուած ուխտ դրաւ անոր հետ յաւիտենական. Ծնն.* ԺԷ. 11 *ևայլն. որուն նշան տուաւ Թլփատութիւնը հաւատովք ի Քրիստոս. Հռ.* Դ. 3, 11, *ևայլն. և կրկնեց ու երեքկնեց երդումը թէ ի զաւակի նորա պիտի օրհնուին ամէն ազգեր. Ծնն.* ԻԲ. 16. *զոր և Կոյսն Մարիամ հաստատեց կամ լաւ ևս իբր իր մաքուր որովայնին պտղովը ստուգուած քարոզեց. Ղուկ.* Ա. 55, *Հմմ, Ծնն.* ԻԶ. 4.— ԻԷ, 13.— *Եբր.* ԺԱ. 8-11:

Դ. *Եւ այդ ազգերը իրենց ապագայի հորիզոնէն բարձրացող աստղի մը պէս կը նկատէին զՄեսիա. Իսրայէլէն պիտի ելլէ մարդ մը, ու պիտի ծագի Յակոբայ* աստղը. *Թիւք,* ԻԴ, 17.— «Եւ արմատ եւ սեռ ի Դաւթայ եւ աստղ պայծառ առաւօտին». *Յայտ.* ԻԲ. 16:

Ե. *Նշանաւոր է յոյժ Յակոբայ Նահապետին նախագուշակութիւնը Ծնն.* ԽԹ, 8-12: *Մահամերձ ծերունին Իսրայէլը, Աստուծոյ սիրելին, կ'երանէ զՅուդա իր զաւակը, զայն պիտի օրհնեն իր եղբայրները ու պիտի երկրպագեն. Յուդայէն իշխան պակաս պիտի չըլլայ, մինչև որ գայ այն՝ որուն իշխանութեան ներքև են ապագայ բաները* (*կամ* որ ղրկուելիք է, *Ըստ Եբր.*) *և անիկա է Հեթանոսներուն ակնկալութիւնը:*

Զ. *Նոյն իսկ Մովսիսական Օրէնքը իր բոլոր նշանակութիւնը կ'առնու Մեսիայէն, որուն կ'ուղղուի իբրև ի կեդրոն. Եբր.* Ժ. 1: *Օրէնք, ըստ Ս. Թովմայի,* «Առ Քրիստոս ուղղէր զմարդ», 1. *Վկայութիւն տալով Քրիստոսի, Ղուկ.* ԻԴ. 44.— *Յովհ.* Ե. 46,— 2. *Քանզի Օրէնք կառապանութեամբ կ'ազատէր և կը միացնէր մինչև որ Քրիստոս ազատէ բոլորովին. Գաղ.* Գ. 23:

Է. *Իսկ ապա երբ Իսրայէլ բարեկարգեցաւ, և մարգարէից աշարկու կամ մեղանոյշ ձայները հնչեցուցին Յորդանանու ափունքը, ո՛հ, այն ձայները կարծես ժողովուրդի մը կամ ամբողջ մարդկային ազգին կարօտակէզ հառաչներն էին առ միակ փափագելին, Քրիստոս Փրկիչ, որուն վրայ կարծես ակնատես նախագուշակութիւններ ըրին, փղձուկով և հոգեզմայլ պատմեցին գոգցես ժամանակութիւնները անոր կենաց, ծննդեան, մահկանացու օրերուն և եղերական ու կենարար մահուան:* 1. *Նա պիտի ծագի ի Դաւթայ, իբր* Արդարութիւն *և* Թագաւոր. *ու պիտի* փրկէ *զՅուդա. Երեմ.* ԻԳ. 5-6.— *Մատթ.* ԻԲ. 41, *ևլն.*— 2. *Այս աններջանիկ դէպքին ժամանակն է՝* երբ իշխան պակսի *ի Յուդա, Ծնն.* ԽԹ. 10, *և երբ Դանիէլի վաթսունևերին շաբաթներն աւարտին և եօթանասներորդը կէս ըլլայ,* Թ. 21-26. *այդ շաբաթներու օրերը տարիներ են, ինչպէս սովորութիւն ունէին Հրէայք հաշուել երբեմն, Հմմ. Ղևտ.* ԻԵ. 8 *և կը սկսին Քսերքսէսի որդին Երկայնաձեռն Արտաշէսի* 20*րդ տարիէն, յորում նա հրաման տուաւ Նեեմիի* (Բ. 1, *ևլն*)*. շինել Երուսաղէմի պարիսպներն ու տուները* յելիցն բանին. *այն տարին կը զուգադիպի՝ ըստ հաշուոց Հրէից, աշխարհի* 3550 *թուականին. որուն վրայ աւելցնելով* 483 *տարիներ* (*շաբաթք* 69 *անգամ* 7) *կ'ունենանք* 4033 *աշխարհի. այսինքն՝ Քրիստոսի* 33 *տարին. որ սկսաւ* ամաց ԻԲՐԵՒ Երեսնից. Քաւիչ եւ յաւիտենական արդարութիւն եւ Օծեալ ամենասուրբն, *և քարոզեց երեք տարի, որ եօթանասներորդ շաբաթուն կէսն է գրեթէ, և խաչեցաւ.* բարձցի Օծութիւնն (սպանցի Օծեալն, Ըստ Եբր,) ու անոր ժողովուրդը չպիտի ըլլայ այն որ զանիկայ պիտի ուրանայ

(Ըստ Եբր)․ *և գտղբեցան սեղանք և գոհք․ և ի տաճարին՝ պղծութիւն աւերածին, ինչպէս կ'ըսէ Դանիէլ։ Մեսիային գալուստը պիտի ըլլայ երկրորդ տաճարին կործանումէն առաջ։— Անգէոս* (Բ. 6-10) *պատգամ կու տայ թէ՝* Աստուած պիտի շարժէ միւսանգամ զերկինս եւ զերկիր ու ամէն ազգերը ու պիտի գայ ազգերու ՓԱՓԱՔԵԼԻն (*Ըստ Եբրայականին*) *և* «Մեծ եղիցի փառք տանս այդորիկ վերջինս քան զառաջինն. տաց խաղաղութիւն՝ ոգւոց փրկութիւն ամենայնի»։ *Հմմ. Եբր. Գլուխ* ԺԲ. 26-28։— *Ըստ Մաղաքիայի* (Գ. 1, *եւն.*), «Աստուած պիտի ղրկէ իւր Հրեշտակը որ պիտի պատրաստէ Աստուծոյ ճամբաները, ու Տէրը պիտի գայ յանկարծակի իւր տաճարը՝ Տէրը, զոր դուք կը փափաքիք, ահա կու գայ, եւ արդարութեան զոհեր պիտի մատուցուին»։— 3. *Իսկ այս բարեբախտ գալստեան տեղն ալ որոշեցին Տեսանողք.* Բեթղեհէմն *է այն,* Միք. Ե. 2.— *Հմմ.* Մատթ. Բ. 5։— *Բեթղեհեմի անմեղ մանկանց կոտորածն ալ նախագուշակուած է.* Երեմ. ԼԱ. 15։ *Հմմ.* Մատթ. Բ. 17։— *Նոյնպէս և փախուստն յԵգիպտոս.* Ովս. ԺԱ. 1.— *Հմմ.* Մատթ. Բ. 15։— 4. *Նախապէս բսին նաև կուսածին ծնունդը.* ԵՍ. Է. 14.— Երեմ. ԼԱ. 21, 22։— 5. *Իսկ Քրիստոսի հրաշքներուն, կեանքին, քարոզութեան, Յուդայի մատնութեան, Յիսուսի կրած նախատանաց, չարչարանաց, մահուան, թաղման, և Ս. Տնօրէնութեան ամէն պարագայից, իր վարդապետութեան ու հաւատքին ընդ աշխարհ ամենայն տարածման, հրէից դատապարտութեան ու վայրավատին ցրման վրայ եղած մարգարէութեանց ճշդութիւնը տեսնելով մարդ յապուշ կը կրթի։ Անչափ ալ շատ են որ անկարելի է նշանակել. գոնէ Հմմ.* Սաղմ. ԻԲ. 21, 27—Ովս. Գ. 4.—Բ. Մնաց. ԺԵ. 3.— *Հմմ.* Ղուկ. ԺԹ. 41-44։ Մատթ. ԻԴ. 14, *եւայլն։*

Ը. *Յայտ երեւելի է նաև Մովսէսի բացայայտ գուշակութիւնը.* «Մարգարէ յեղբարց քոց իբրեւ զիս յարուսցէ քեզ Տէր Աստուած քո, նմա լուիջիք»։ (Երկր. Օր. ԺԸ. 15, *եւայլն*)։ *Այս կանխասացութեան անպատճառ Քրիստոսի համար եղած ըլլալուն կը վկայեն Ս. Գիրք, երբ Պետրոս Առաքելապետ զայն յառաջ կը բերէ,* Գործ. Գ. 22.— *Նոյնպէս նաև Ս. Ստեփանոս, անդ,* Է. 37։ *Նոյն ինքն Հրեայք այսպէս հասկցուած էին. որ վասն և փարիսեցիք կը հարցնէին Յովհ. Մկրտչի.* «Մարգարէ՞ն ես դու» (Յով. Ա. 21), *այս է՝ որոշեալ յօդով,* այն մարգարէն *որոյ համար խօսեցաւ Մովսէս։*

Թ. *Զարմանալի կերպով կը ստուգուին ի Քրիստոս այն կանխասացութիւնք որոնցմով մարգարէները դարերով յառաջագոյն հռչակեցին հեթանոսաց կոչումն ու դարձը։ Նա դրուած է* յուխտ ազգի եւ ի լոյս հեթանոսաց, բանալ զաչս կուրաց, *եւն.* ԵՍ. ԽԲ. 6, *եւն.* լինել փրկութիւն մինչեւ ի ծագս երկրի. ԽԹ. 6.— *Հմմ.* ԾԵ. 6.— ԿԱ. 1, (*Հմմ.* Ղուկ. Դ. 17-20, *մանաւանդ՝* 21)։— ԿԲ. 2.— (*Հմմ.* Մրկ. ԺԶ. 15. Մատթ. ԻԸ, 19,— ԿԶ. 19.— Զաք. Թ. 9-10, *որ կը գուշակէ* Թագաւորը՝ արդար ու փրկիչ, հեզ *եւն.* «Տիրեսցէ ի ծովէ մինչեւ ի ծով, եւ ի գետոց մինչեւ ի ծագս երկրի»։ *Հմմ. Մտթ.* ԻԱ. 4,5։— Եւ ծնած Մանուկն իր ուսերուն վրայ պիտի ունենայ իր իշխանութիւնը, եւ անոր անունը պիտի ըլլայ Հրեշտակ մեծի խորհրդոյ. սքանչելի, Աստուած, հզօր, իշխան. հայր հանդերձելոյ աշխարհին... մեծ է իշխանութիւն նորա, եւ խաղաղութեան նորա չիք սահման։ ԵՍ. Թ. 6, 7։— *Այլեւս Իսրայէլի պատարագը պիտի դադրի. զի ամէն տեղ պիտի մատուցուի անարիւն և անմահ Զոհը.* Մաղաք. Ա. 10-11, *Հմմ.* Յովհ. Դ. 21-24, Եբր. Ժ. 5, *եւն.*— *Ամէն ազգեր պիտի վազեն առ նա,* Սաղմ. ԿԷ, 32.— ՀԱ. 1, 6, 7 *եւայլն։*

Ժ. *Վերջապէս բացայայտ գուշակեցին թէ Մեսիան՝ է որդի Աստուծոյ։* Մատթ. ԻԶ. 63. — Յովհ. Ա. 49, — Մտթ. ԺԶ. 16. — ԵՐ. ԻԳ. 6.— *Հմմ.* Ա. Կոր. Ա. 30.= ԵՍ. Թ. 6,— ԼԵ. 4.— ԽԵ. 15, *ուր Կիւրոս լոկ* նշանակ (symbole) *մըն է Քրիստոսի, որուն աստուածային ստորոգելիք կը վերագրուին։*— Միք. Ե. 2, եւ ելք նորա ի սկզբանէ աւուրց աշխարհի, (*Ըստ Եբր.* Ի յաւիտենից, յաւուրց մշտնջենաւորաց)։— *Իսկ Սաղմոսներու մէջ բազմաթիւ են վկայութիւնք, Հմմ,* Եբր, Ա, *և* Սաղմ, Բ, 7, ՂԶ, 7, ԽԴ, 7, ՃԱ, 26, ՃԹ, 1,։

(Շարունակելի) Գ. Վ. ԹԵՐԶԻՊԱՇԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ՍՍԷ

Գերյարգելի Գէորգ Գերապայծառ
Թէրզիպաշեան, Տնօրէն-Խմբագրապետ
«Կաթողիկէ Արձագանգ»ի

Հաճեցէ՛ք այս դոյզն գրութիւնս՝ Ձեր պատուական եւ ազգօգուտ թերթին մէկ սիւնակին մէջ զետեղել. որպէսզի ուրիշներու բարի օրինակ եւ շինութիւն ըլլայ։

Սսոյ հազիւ 20 տունէ բաղկացած Հայ-Կաթողիկէ հասարակութիւնը, որ տեղւոյս էջմիածնականաց բաղդատմամբ իբրեւ կաթիլ մի ի դոյլի *է, հին տոմարի հետեւելու բռնադատուածի պէս կը կարծէր ինքզինքը։ Սակայն, ասկէ չորս հինգ ամիս առաջ, տեսնելով նոյնին անտեղութիւնը, ոտնակոխեց ամէն աշխարհային նկատմունք, բաժանեալ եղբարց ամէն արհամարհանք եւ նախատինք եւ ընդունեցաւ Նոր տոմարը ամենայն սիրով. որպէսզի աւելի սերտիւ միանայ աշ-*

խարհիս ամէն կողմը տարածուած միլիոնաւոր Կաթողիկէներու, անոնց հետ կատարելով իր նուիրական տօնը։

Ս. Ծնունդի նախընթաց իրիկունը, Ծըրագալուցի պատարագին՝ բոլոր ժողովուրդը ներկայ կը գտնուէր։ Նմանապէս երկրորդ օրը, այս է Ծնունդին, ամէնքը միասին մեծ ջերմեռանդութեամբ ներկայ գտնուեցան ժամերգութեան եւ պատարագին։ Աւելի յուզիչ եւ Եկեղեցւոյ մեծ մխիթարութիւն տուողն այն էր որ Ս. Զոհի միջոցին՝ այս փոքր հասարակութենէն այր եւ կին մանչ եւ աղջիկ՝ 42 հոգի Ս. Հաղորդութեան մօտեցան։

Մինչ Քրիստոսի այս փոքր հօտը՝ ամենայն սիրով իր հոգեւոր տօնախմբութիւնը կը կատարէր հոս, անդին՝ Աւագ Թեմին մէջ, ոմանք նոյն սուրբ օրերուն միջոցին մոռնալով իրենց Կաթողիկէութիւնը, Քրիստոնէութիւնը եւ նոյն իսկ մարդկութիւնը, նոր տօմարի գործածութիւնը չընդունելու համար, Աստուծոյ տաճարին մէջ յարձակումներ գործելով, սրբապղծութեան, այն մեծ ոճրագործութեան ձեռնամուխ եղեր են։ Ամօ՜թ, մե՜ծ ամօթ՝ Կաթողիկէ անունը կրող այդպիսի անձանց, որոնք փոխանակ գաւառներուն բարի օրինակ տալու, գայթակղութիւն կու տան։ Թո՛ղ լսեն այդ սրբապիղծ անձինք՝ Սսոյ Հայ-Կաթողիկէից խօսքը, որ իրենց դէմ բողոքելով՝ եւ ըրած սրբապղծութիւննին դատապարտելով կ'ըսեն. Մենք նոր տօմարը ընդունեցանք առանց Հայութիւննիս կորսնցնելու, առանց ծէսերնիս փոխելու, առանց Լատին ըլլալու. ինչպէս կը բարբանջեն այն սրբապիղծները՝ ըսելով. Պիզ Լաթին տէյիլիզ, պիզ խալիս էրմէնիյիզ. խեղճ ժողովուրդը խաբելու եւ ըրած ամբարշտութիւննին արդարացնելու համար։

Սսոյ Հայ-Կաթողիկէ փոքր հասարակութեան մեղադրանքը՝ այդ տաճարապիղծ անձանց լսելի ընելով, եւ խնդրելով Յիսուսէ որ լոյս տայ իրենց խաւարեալ մտքին, կը վերջացնեմ գրութիւնս։

Խ. Ծ.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Վ. ԽԱԼԽՈՎԵԱՆ
ժողովրդապետ Կ-Հայոց Սսոյ

ԱՋԻՋԼԻՅԻՆ ՔԻՒՋԻՒՔ ՊԻՐ ՋԻՋԷՅԻ (*)

(Տեվամ)

Պունլար տահա Նէլլինին ւուզէրինտէ պարլայաճագ օլան ֆէվգէլատէ սուրպլուղըն պիրէր մուգատտէմէլէրի իտիլէր։ Օ, Յիսուսըն չօճուգլուղընըն հիքեայէսինի էօյրէնտիքտէն սօնրա, օնըն չարչարանքլարընըն հիքեայէսինէ տէ վագըֆ օլտու, սօնրա Ամենասուրբ Հաղորդութիւն խորհուրդընը անլատտ. չէօյլէ քի Մատուռա կէօթիւրիւլմէսինէ սըհհէթինին միւսաատէ էթմէյի վագըթ Նէլլի կէօզլէրինէ Ս. Հաղորդութիւնը կէօրիւր վէ օնա հայրան օլուրտը։ Պու տագիգատան իթիպարէն օ Ալլահըն իլմինտէ ինսանա հայրէթ վէրէճէք սուրէթտէ իլէրի կիթտի։ Միւվէրրիխինին չէհատէթինէ նազարէն, մուհապպէթ սըրը խուսուսընտա օնըն իրայէ էյլէտիյի ֆիքիր րուշէնլիյի հէր քէսին թէաճճիւպինի մուճիպ օլուրտը։

Ամենասուրբ Հաղորդութիւնըն Խորան ւուզէրինէ գօնուլմըշ օլտուղը պիր կիւնտէ, իւչ տէֆա օլարագ սուրբ Նշխարքը կէօրտիւյսէ, հէման քէնտիսինի մատուռա կէթիրմիշ օլան մայրապետէ տէօնէրէք, «Պա՛գ, վալիտէ, մուգատտէս Ալլահ իշթէ պուրատա տըր» տէր։ Քիւչիւք էլլէյլէ ճաճանչը կէօսթէրիր, կէօզլէրինի օնուն ւուզէրինտէն գալտըրմազըտը, վէ օ հայրան օլմագ իչինտէ կիւզէլ սիմասը թէպէտտիւլ էտէրտի։ Վէ էօմրիւնիւ եազան չունը տա իլավէ էտէր քի, «Օ կիւնտէն իթիպարէն Նէլլի, Թարիֆի գայրը գապիլ պիր հիսսիյաթը պաթընիյէ նէթիճէսի օլարագ, հիչ պիր խարիճի սէպէպին տէխլի օլմագսըզըն, Ս. Հաղորդութիւնըն Խորան ւուզէրինէ գօնուլտուղը կիւնլէրի քէնտիլիյինտէն պիլիրտի։» «Վալիտէ, մուգատտէս Ալլահ պու կիւն քէնտի հապսխանէսինտէ տէյիլտիր, պէնի օնա կէօթիւր» տէր իտի։

Պունտան պիր ազ սօնրա, խասթա չօճուղըն հալի աղըրլաշտըղընտան, տահա եագընտան խըզմէթ էտէպիլմէք իչիւն օնու քիւչիւք չօճուգլարա մախսուս խասթախա-

(*) Տես Թիւ 78, էջ 35։

նէյէ նազլ էթտիլէր։ Ղայէթ աղըր աղըրլարլա կէչիրմիշ օլտուղը պիր կիճէնին ֆէրտասը կիւնիւ սապահլայըն, խասթա պազան մայրապետ քէնտի արգատաշըյլա Նէլլինին նէզտինտէ պուլընտըղը վագըթ, օնա տէր քի, Նէլլի, զաննը էտէրսէմ Ալլահ սէնի եանըմա ալաճագ տըր։ Պունա ճէվապէն Նէլլի «Խայըր, տէր, մուգատտէս Ալլահ տահա քէնտինէ կիտէճէք գատար էյի օլմատըղըմը պանա սէօյլէմիշ տիր»։ Պունըն իւզէրինէ խասթէ պազան մայրապետին արգատաշը սօրար քի, «Մուգատտէս Ալլահ հազգընտա նէ պիլիրսին»։—«Պիզզաթ քէնտիսի պուրայա կէլտի, այագտա տուրտը վէ պունու պանա սէօյլէտի» տէր վէ եաթաղընըն քէօշէսինի տէ էլիյլէ կէօսթէրիր։ «Նէրէտէ՞ իտի, Նէլլի» նիւալ էյլէր մայրապետ։ «Իշթէ շուրատա» տէյէրէք Նէլլի թէքրար այնի մահալլի կէօսթէրիր։ «Բէք էյի ամմա, օ նասըլ իտի»—«Իշթէ չէօյլէ» տէր վէ իքի գօլլարընը կէօքսիւ իւզէրինէ գավուշտուրըր վէ ղայէթ թօփլանմըշ պիր թավր ալըր, չէօյլէ քի հիքեայէ էթտիյի տեսիլք տահա կէօզլէրինին էօնիւնտէ իմիշ կիպի կէօրիւլիւրտիւ։

Ալլահ քէնտի քիւչիւք խալայըգընըն զիյարէթինէ կէլմիշտի։ Նէլլինին աղըրլարը շիտտէթլէնիյօր վէ օ նիսպէթտէ օնուն գահրամանանէ սապրը տա արթըյօրտը։ Նէլլի տահա տէօրթ եաշընտա պիլէ տէյիլ իքէն էօլիւմէ մահքիւմ պուլունըյօրտը. մամաֆիհ քէնտիսի թաթլը վէ քէյֆլի կէօրիւնիւյօրտը. ֆազիլէթ պապընտա միւթէհաճճիպ սուրէթտէ թէրագգը էթմէսիյլէ պէրապէր, քիւչիւք չօճուգլարա մախսուս սատէտիլլիյի տէ մուհաֆազա էտէրտի։ Էթրաֆընտա պուլընանլարը, օնըն Ճէնապը Ալլահըն հուզուրընտա եաշայօր օլտուղընը բէք էյի թատտիգ էտէպիլիրլէրտի։ «Չիւնքի տախիլի սուրէթտէ վէ գուղպինտէն մուգատտէս Ալլահ իլէ գօնուշուրտը։» Մայրապետլէր օնուն պէօյլէ իպտատէթքեարլըղընա վէ թէաճճիւպ իտիլէճէք իլմինէ պագարագ ղայէթ միւթէէսսիր օլուրլար վէ էօլիւմիւնտէն էվվէլ Դրոշմ Խորհուրդընը ալապիլմէսինի բէք զիյատէ արզու էտէրլէրտի։

Պիր սապահ, Թեմին Եպիսկոպոսը պուլընան Մօնս. օ'Բալլական, հիչ պիր քիմսէնին մէմուլ էթմէտիյի պիր սըրատա խապէր եօլլատը քի Նէլլիյի Դրոշմել իթմէյէ կէլէճէք միր։ «Զանն էտէրսին քի Եպիսկոպոս՝ Հոգին Սուրբըն խուսուսի պիր իլհամըյլա պու թէքլիֆտէ պուլունըյօրտը. չիւնքի Նէլլինին ֆէվգէլատէ շնորհքլարը Դրոշմ Խորհուրդընը գապուլ էթտիքտէն սօնրա պաշլամըշ տըր»։ «Մայրապետլէրտէն պիրի պու Խորհուրդըն արարողութիւնլարընը հէման էօյրէթտի։ Մուայեէն կիւն եագլաշտըգճա օնուն քիւչիւք ագալարընըն հէյէճանը արթմագտա իտի։ Մատուրա կէօթիւրիւլէրէք, խասթէ պազան մայրապետին գուճագընտա սուրբ Եպիսկոպոսըն էլինտէն Հոգին Սուրբը էօյլէ պիր հէյարէթ, պիր ճիտտիյէթ, վէ Ալլահ աշգընըն օ կիպի խարիճի պիր ալամէթիյլէ գապուլ էթտի քի, Բօրքըն միւհթէրէմ Եպիսկոպոսը վէ պու հայրէթէֆզա մէնզարէյէ հազըր պուլընան շահիտլէր ֆէվգէլատէ միւթէէսսիր օլտուլար։

Ֆագաթ Թագտիս էտիճի օլան Հոգին Սուրբ պու սէվկիլի գըզընըն րուհընտա քէնտի շնորհքընըն իշինի իքմալ էտէճէքտի։ Միւվէրիխինին րիվայէթինէ կէօրէ, Նէլլինին, Յիսուսըն չարչարանքլարը վէ Ամենասուրբ Հաղորդութիւն հագգընտա օլան պէօյլէ իպտատէթի Դրոշմ Խորհուրդընը ալտըգտան սօնրա հիսս օլունուր տէրէճէտէ թէզայիւտ էյլէտի։ Եաթաղընըն պաշ ուճընտա պուլընտըրտըղը Խաչելութիւնըն գարշըսընտա չօգ քէրրէ տիթրէյէրէք վէ կէօզ եաշլարըյլա «Զէվալլը մուգատտէս Ալլահ» տէր իտի։ Մատուատան տէօնտիւքտէն սօնրա, Հաղորդութիւնըն Խորան իւզէրինէ գօնուլտուղու կիւնլէր, Ս. Նշխարքա կէօզլէրինի տիգգաթ վէ շէֆագաթլա հասր էթմիշ օլարագ թաշգըն պիր մուհապէթլէ տէր իտի, «Մուգատտէս Ալլահա իհթիյաճըմ վար տըր. ա՜հ, օնուն եիւրէյիմէ կէլմէսինի նէ՜ գատար արզու իտէրիմ. ա՜խ, նէ վագըթ կէլէճէք տիր աճէպա»։ Պիր կիւն արթըգ ֆարգը պիր թավր իլէ «Մուգատտէս Ալլահը իսթէրիմ» տէր։

Տահա տէօրթ եաշընտա տէյիլտի, ֆագաթ Նէլլի տէ, Հաղորդութիւնըն օ քիւչիւք Սրբուհիլէրի սընըֆընտան պուլունտու քի, Ս. Սեղանա եագլաշմալարը իչին, խուսուսի պիր սինն Թային խոլլմէզ: Օնլար կիպի Նէլլի տէ աչգըա Թութուչմըշտը վէ քէմալը իչԹիյագ վէ հասրէթլէ Ս. Հաղորդութիւնա արզու չէքէր իտի: Օ զէմանլարըն էֆքեարը մուճիպինճէ սինինին հատտաէթի հասէպիյլէ տիւչար օլտուղը մահրումիյէթին պիր նէպզէճիք օլսուն եէրինի չըգարապիլմէք իչին, խասթա պագան մայրապետ պատարագտան տէօնտիւյինտէ, Հաղորդութիւն ալըրչ օլան տուտագլարըյլա քէնտիսինի էօբմէսինի րջճա էյլէրտի:

(Մապատի վար)

1913 ՍԷՆԷՍԻՆՏԷ ԳԱԹՕԼԻՔ ՔԻԼԻՍԷՍԻ

Վաթիգանըն 1913 սէնէսինէ մախսուս օլան սալնամէյի րէսմիսի մէվզիի ինթիշարա գօնուլմըշ տըր: Պու սալնամէ, հէր սէնէքի կիպի, պու սէնէ տախի Գաթօլիք Քիլիսասընըն հալը հազըրը հագգընտա էն սահիհ վէ էն մէվթուգ մալումաթ վէ ճէտվէլլէրի հավի տիր: Մուխասըմլէրտէն պազըլարընըն պիւսպիւթիւն էօլմիւշ, եախօտ հիչ տէյիլսէ հալը ինթիզարտա պուլունույօր կիպի կէօսթէրմէք իսթէտիքլէրի Ռօմա Քիլիսասը, իշթէ պուրատա պիւթիւն զինտէկիսիյլէ վէ միլիոնլէյի մէրաթիպինին քէմալը չաշտըրաճագ թէզահիւր իթմէքտէ տիր:

Պու սալնամէյէ աթֆը նազար խոլտըյընտէ, հէման չու կիպի պիր մուլահազա վարիտի խաթըր օլուր քի, կիթտիքճէ պիր Անթի-Քիլիսա հիւքիւմէտի իճրայէ ճիւրաթ իտէն Ֆարմասոնլըգ նէ՞ վագըթ աճէպա պունա մուվաֆիգ պիր նէթիճէյէ պուլունաճագ տըր:

Ֆրանմասոնլըգ քէնտի աահապը րուիւթիէլէրինին ճէտվէլինի քէմալը իթինա իլէ կիզլէտիյի, վէ օնլարըն խադինին աշիքեար օլմասը, Թաագիպաթը գանունիյէյէ մուսթէհագգ զէմմ ու գատհ ճէրայիմինտէն տատ խոլլանտըյը հալտէ, Գաթօլիք Քիլիսասը Նուրը սէվէր, քէնտի րուէսասընըն էսամիսինի, մէրաթիպինի քէմալը րէհմաէ իլէ վէ մա էլ-իֆթիխար քէնտիլիյինտէն նէշրէ իպթիտար էյլէր: Ծիտտիյէթ վէ հագիգաթը սէվէն նազարլար իչին պուրատա զայրը գապիլի ինքեար պիր թէնագուզ վար տըր: Հէմ Նուր հէմ զուլմէթ պիր արատա իճթիմա իտէմէտիքլէրի վէ զուլմէթին Նուրտան գաչտըղը կիպի, Ֆրանմասոնլըգ տախի զահիրէ չըգմագտան, էնզարը ամմէյէ Նուր կիպի աշիքեար օլմագտան գաչար:

Պու կիւն Կրանթ Օրիանըն րէյիսի քի՞մ տիր, Րիթ Սէմպօլիքին օլսուն, Րիթ Էքօսսէնին օլսուն Կրան Մէթրը քի՞մ տիր: Պիւթիւն հիւքիւմաթլարըն հուտուտլարը խարիճինտէ, Լօժլարըն կիզլի վէ գուվվէթլի թէսիրինէ րիյասէթ իտէն պու պէյն էլ տիւվէլ թէշքիլաթըն րէյիսի էքպէրի քի՞մ տիր: Սըրր...:

Հալպուքի Գաթօլիք Քիլիսասը րէյիսինին իսէ իսմի, Թարիխի հայաթը վէ ֆօթօկրաֆը սալնամէտէ մունտէրիճ տիր: Պու կիւն 400 միլիօն ճանլարա ամիր օլան զաթ, ճէմիյէթին էն աղ հայիզի էհէմմիյէթ օլան սընըֆընտան նէշէթ իթմիշ պիր քիմսէ տիր: Օնուն իւնվանլարը զայէթ ուզուն տիրլէր. սալնամէ օնլարը շու վէճհ իլէ Թարիֆ իտիյօր. «Օ, Ռօմա Բիսգօպօսը, Ցիսուս Քրիստոսըն վէքիլի վէ Բաբա, Պետրոս Առաքեալըն խալէֆի, ումումի Քիլիսանըն պաշ Քեահինի էքպէրի, Ղարպըն Բաթրիկի, Իթալիանըն Բրիմասը, Ռօմա էյալէթինին Արքեպիսկոպոս վէ Մէթրօպօլիտի, Ապիդ Ռօմա Քիլիսասը մուլքի ճիսմանիսինին Հիւքիւմտարը տըր»:

Օնընճը Պիոս Բաբա հազրէթլէրի, Պետրոս Առաքեալըն 259ընճը խալէֆի տիր: Պու եէքեունլէրինի թէվալի իտէն 259 Բաբալարըն հէր պիր նէվլ իւզէրինէ իճրա էյլէտիքլէրի Թէէսսիրի խայրխահանէ կիւզէրան օլան 20 ասըրլարը տա չամիլ տիր: Ապասը էօլիւմէ Թապի օլան էրքեանտան մուԹէշէքքիլ

պիր ճէմիյէթ իչին , իշթէ պու պէք կիւզէլ պիր իխթիյարըդ տըր ։

Պու իխթիյար քիլիսա տահա պու կիւն պիզէ տախմա թէզայիւտ իտէն զինտէկիխիյէ պիր չէպապէթի թամմէ իզհար էյլէմէքտէ տիր ։ Եալընըզ Օնընճը Պիոս Բաբա հազրէթլէրի օն սէնէլիք Բաբալըղը էսնասընտա օթուզ սէքիզ Եպիսկոպոսլըգ , օն սէքիզ Առաքելական Փոխանորդլըգ , օն տէօրթ րիյասէթի րէսուլանէ իհտաս իթմիշ տիր , պիր թարաֆտա միսիոնէրլէր քէնտի թէրլէրի , էքսէրիա տախի գանլարըյլա ֆէթհ իտիլմիշ իգլիմին օլտուգճա միւհիմմ պիր հալէ կէլտիյինի կէօրիւրլէրսէ , օնլարա միւքեաֆաթէն օ արազիտէ պիր րիյասէթի րէսուլանէ իհտաս օլունուր քի պու րիյասէթ պիր վագըթ սօնրա Առաքելական փոխանորդլըղա թէրֆի իտէր վէ պու վազիֆէյէ պիր Արքեպիսկոպոս թային իտիլիր ։

Պու կիւն Գաթօլիք Քիլիսասընըն 14 Պաթրիարքը , 190 Լաթին վէ 299 Շարգլը Արքեպիսկոպոսը , 769 Լաթին վէ 53 Շարգլը Եպիսկոպոսը , Միսիոն տիյարլարընտա տախի 155 Առաքելական Փոխանորդը վէ 68 րէյիսի Րէսուլանէսի (Préfet Apostolique) վար տըր ։

Պու կիւն Քիլիսա իտարէսինտէ Բաբա հազրէթլէրինէ մուավէնէթ իտէն Սաքրէ Քօլէժի Թէշքիլ էյլէյէն Գարտինալլարըն ատէտի 61 տիր ։ Պունլարտան օթուզ իւչիւնիւ , օնունճը Պիոս Բաբա , եիրմի եէտիսինի , օն իւչիւնճիւ Լէօն Բաբա , պիրինի տէ տօգուզընճը Պիոս Բաբա թային իթմիշ տիր ։

Պու Գարտինալլարըն օթուզ իւչիւ Իթալիան վէ միւթէպագի եիրմի եէտիսի էճնէպի տիր ։ Ալթը Ֆրանսըզ , ալթը Սպանեօլ , պէշ Ինկիլիզ , իրլանտալը վէ եա Ամէրիգալը եէտի Ալման լիսանընտան , պիր Պէլճիգալը , պիր Հօլանտալը , պիր Բօրթիւկէ , պիր Պըրազիլեալը Գարտինալ վար տըր ։

Պալատէ մէզքիւր սալնամէտէ Գարտինալլարըն րիյասէթ իթտիքլէրի մէճլիսլէր հազգընտա պիր չօգ մալիւմաթ միւնտէրիճ օլտուղը կիպի , պիւթիւն տիւնեատէքի Գաթօլիքլէրէ , օնլարըն թէշքիլաթը րուհանիյէլէրինէ տաիր մուֆասսալ մալիւմաթը միւֆիտէ մէվճուտ տըր ։

⁂ Պու սօն սէնէլէր զարֆընտա Գաթօլիք մէզհէպինին Ամէրիգատա վէ Ինկիլթէրրատա շայանը հայրէթ ու մէմնունիյէթ պիր սուրէթտէ թէրագգը իթմէքտէ տիր ։ Պու կիւն Ինկիլթէրրատա 6 Արքեպիսկոպոսլըգ , 21 Եպիսկոպոսլըգ վար տըր ։ Ինկիլթէրրա քիլիսա վէ մանասթըրլարընըն ատէտի 2152 օլուպ , 4401 քահանասը վար տըր քի պունլարտան 2524իւ աշխարհական կղերէ , 1577սի տէ կրօնաւորական թարիգաթլարա մէնսուպ տըրլար ։ Էլեէվմ Ինկիլթէրրա Գաթօլիքլէրի 12 ,965 ,514 նուֆուսա եանի օն իւչ միլեօնա պալիղ տիր ։

Եալընըզ 1911 սէնէսինտէ , Ուէսթմինսթըր , Պիրմինկամ վէ Լիվըրբուլ ճիհէթլէրինտէ 7400 քիշի Բրօթէսթանլըղը թէրք վէ Գաթօլիքլիյի գապուլ էյլէմիշ տիրլէր ։ Շայէտ պու րագամ իւզէրինէ , Սկովտիատա վագը օլան դարձլարը , վէ պազը սէպէպլէրէ մէպնի իլան իտիլմէյուպ տա կիզլի թութուլան դարձլարը տա իլավէ էտէճէք օլուր իսէք , 8000 նուֆուսը կէչէճէյիզ ։ Համտ օլսուն , կիւնտէն կիւնէ տէ պու դարձլար արթմագտա տըր ։

ԾՈՎՈՒ ԱՍՏՂԸ

Կոյս հաւատարիմ,
Հոգ, խընամ տար իմ
Նաւակիս խեղճ ու գաղփաղփուն.
Օ՛ն տուր խաղաղիկ
Զեփիւռ եւ ալիք,
Նաւաստեա՛ց յոյս, ա՛ստղ փաղփուն:

Երբ գոռայ
Ծովու վրայ
Ահեղ փոթորիկ,
Ապաստա՛ն
Հանգստեան,
Բա՛ց ինձ քու սրտիկ:

Ա՛ստղ վառ
Ի բա՛ց առ
Մութին վառագոյր.
Իմ հոգւոյս
Արշալոյս
Ծագէ՛ գեղազոյր:

Մթագին
Երկինքին
Տենչն դողահար
Անաղօտ
Առաւօտ
Կ'ուզեմ անդադար:

Ո՛հ, անո՛ւշ
Մտահո՛գ
Կը դիմեմ մահուան.
Հոգւո՛յս յոյս,
Անբիծ կոյս,
Յո՛յց տուր հանգրուան:

Կո՛յս Մարիամ,
Կը յուսամ
Սիրովդ անձկաւէտ՝
Յաղթանակ,
Փառք, պսակ
Առնուլ առ յաւէտ:

Ֆրանսերէնէ թարգմանեց ՅՈՎ. Կ

ԵՕԹՆԵԱԿ ՔՐԻՍՏՈՆԷԻ

ՏՕՆԱՑՈՅՑ

Փետրուար	2	† Կիր. դկ. Բուն Բար.	—Տեառնընդառաջ
	3	Բշ. ամ. ա.	օր Մեծ Պահոց
	4	Գշ. ակ. բ.	»
	5	Դշ. բմ. գ.	»
	6	Եշ. բկ. դ.	»
	7	Ուրբ. գմ. ե.	»
	8	Շբ. գկ. զ.	» Թէոդորոսի զօրավ.

Ս. ԹԷՈԴՈՐՈՍ ԶՕՐԱՎԱՐ:— Փայլեցաւ Դիոկղետիանոսի կայսեր ժամանակ երբ արի և առաքինի զինուոր Քրիստոսի: Ծնած էր Ամասիոյ գաւառը և մտած այն արքայական գունդին մէջ որ կը կոչուէր Տիրոն (tyro), այս է՝ համբակ, սկսնակ, նորեկ: Արտաքոյ կարգի բարեպաշտութեամբ և խոնարհութեամբ միած էր, կերակուր ունենալով միայն խաշած ցորենի հատիկներ: Իր քաջութեամբն ու անկեղծութեամբ սիրելի եղաւ ամենուն: Կը պատմուի թէ ահարկու և վիթխարի օձ մը կամ վիշապ մը սպաննեց յԵւխայիտա՝ Եւսեբիա Քրիստոնեայ տիկնոջ ագարակին մօտ, և իր անունը հռչակուեցաւ ամէն կողմ: Գաղերիոսի Մաքսիմիանոսի հալածանքն երբ սկսաւ 304ին, Ամասիոյ մէջ Բրինկաս դատաւորին առջեւ համարձակութեամբ խոստովանեցաւ զՔրիստոս, արհամարհելով կուռքերը և աշխարհային բոլոր պերճանքն ու վայելքները. առոյգ երիտասարդը և Աստուծոյ քաջամարտիկ զօրականը կ'եռար հոգւով ու կարօտակէզ կը փափաքէր Քրիստոսի համար չարչարուելու: Սակայն Բրինկաս առ ժամն ազատ թողուց զինքը: Իսկ սուրբը կ'երթար ամէն կողմ քարոզելով զՏէր Յիսուս և խրախուսելով նահատակները և զչարելով հեթանոսաց կուրութեան վրայ, անոնց Կիպելէ կամ Ռէա դից՝ մօրն աստուածոց մեհեանը այրեց: Պոպլիոս դատաւորը ձերբակալելով զԹէոդորոս, սաստկալի կերպով գանակոծել և քերել տուաւ, այնպէս որ կողերը բացուեցան և միսերը կախուեցան: Սուրբը զուարթութեամբ կը փառաւորէր զՔրիստոս, գոչելով թէ «Այս տանջանք յաւիտենական չեն. ահա Քրիստոս, իմ Տէրս ու Թագաւորս առջեւս կեցած է. իրեն սիրոյն համար այս առժամանակեայ ցաւերէն չեմ վախնար». Յետոյ անօթի մեռցնելու համար թողուցին բանտի մէջ. բայց Յիսուս երկնաւոր տեսիլքներով մխիթարեց զինքը. զոր տեսնելով նոյն ինքն դատաւորը, կոչեց և մեծամեծ խոստումներով կ'ուզէր համոզել որ զոհէ կուռքերուն. երբ մերժեց, զարհուրելի տանջանքներով խոշտանգեցին: Հարցուց դատաւորը. «Հիմա մեզի՞ հետ կ'ուզես միալ թէ քու Քրիստոսիդ հետ»:— «Ես միշտ Քրիստոսի հետ եղայ, եմ ու պիտի ըլլամ յաւիտեան» ըսաւ Սուրբը:— Դատապարտուեցաւ մահապարտ և 305, Փետր. 7, այրեցաւ խարոյկի վրայ, ուր՝ երբեւ վարդ կարմիր անուշահոտ բուրմամբ, ննջեց, և հոգին շողարձակ թռաւ յերկինս՝ ի տես բարեպաշտ հանդիսատեսներու: Եւսեբիա՝ տիկին բարեպաշտօն, իւր մարմինն՝ ամփոփեց յԵւխայիտա, ուր հրաշագործութեամբ հռչակեցաւ: Այս Ս. Թէոդորոս Տիրոնի քեռորդին է Ս. Թէոդորոս Ստրատելատ, որ նահատակեցաւ Նիկիանոսէ ի Հերակլիա և ամփոփեցաւ նաև յԵւխայիտա:

ՀՈԳԵՒՈՐ ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
„ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ'' ԳՐՔԷՆ

Գիրք Ա.—Գլ. Գ.—Ճշմարտութեան վարդապետութեան վրայ:

Երանի՜ անոր՝ որուն ճշմարտութիւնն ինքնին ուսուցիչ է, ո՛չ օրինակներով եւ անցաւոր խօսքերով, այլ ինչպէս որ է:

Մեր կարծիքն ու մեր խորհելու կերպը յաճախ կը խաբէ զմեզ եւ շատ կարճատես է:

Ի՞նչ օգուտ ունի մեծ իմաստակութիւն եւ վիճաբանութիւն ծածուկ եւ մթին բաներու վրայ, զորոնք անգիտացած ըլլալնուս համար եւ ոչ իսկ պիտի ամբաստանուինք դատաստանին օրը:

Ճա՛ս մեծ անմտութիւն, որ՝ օգտակար ու կարեւոր բաները մեկդի թողլով, յօժարակամ եսեւ կ'իյնանք նեղսրտութեան ու վնասակար բաներու. ալլ ունինք ու չենք տեսներ:

Որու նես որ յաւիտենական Բանը կը խօսի, այնպիսին բազմախոհութեան կարծիքներէն կ'ազատի:

Միեւնոյն Բանէն ամենայն ինչ, եւ միեւնոյնը կը խօսի ամենայն ինչ, եւ այն է սկիզբն որ նաեւ կը խօսի մեզ:

Ո՛չ ոք առանց անոր կը հասկնայ կամ ուղիղ կը դատէ:

ԳԱԹՕԼԻՔ ՄԷՋՀԷՊԻ ԷՍԱՍԼԱՐԸ

Հէր բէտէր, հէր վալիտէնին հէր տիւրլիւ քէմալաթա մալիք էվլատ սահիպի օլմայը արզու իտէճէյինտէն, չայէտ եալընըզ եպէվէյնիմ պանա վարլըգ վէրմիշ օլսալարտը, պէնիմ հէր պիր թէքմիլլիյէ մալիք պիր տիւրլի եէկեթա օլմագլըղըմ իճապ իտէճէքտի, տիւնեատէ նայըլս իւլ ազա վէ եախօտ պաշգա զուսուրը պուլունան հիչ պիր էվլատ պուլունմամասը իճապ իտէճէքտի...: Պունտան մաստա, սատէ վէ րուհանի օլան պէնիմ ճանըմ, էպէտեյէնիմին մատտի օլան թէնլէրինին մահսուլը օլամազ, եօգսա ճանըմըն տա մատտի օլմասը լազըմ կէլիր: Օնլարըն րուհըրնըն մահսուլը տա օլամազ, զիրա րուհ ղայրը գապիլի ինգիսամ տըր: Նէ տէ օնլարըն զուվվէյի խալիգյէլէրինտէն իլէրի կէլմիշ օլապիլիր. չիւնքի օնլար պու կիպի պիր զուվվէյի խալիգիյէյէ մալիք տէյիլ տիրլէր:

3. Քէայինաթտա մէվճուտ օլան շու կէօրտիւյիւմ մախլուգաթտան պիրիտէ պանա վարլըգ վէրմէմիշ տիր. չիւնքի պէն սահիպի ագլ ու իտրաքըմ. պէն սէրպէսթիմ, պինաէն ալէյհ տէ ագլ ու իտրագտան մահրում օլան մախլուգաթըն ճիւմլէսինտէ ֆայիգիմ: Պիր թաշտան պիր նէպաթ, պիր նէպաթտան պիր հայվան նէ տէ պիր հայվանտան պիր ինսանը նաթըզ հուսուլա կէլէմէզ:

4. Էօյլէ իսէ, պէն պիր Նարատըճը րուհըն էսէրի իմլգաթըյըմ: Ցագաթ պու րուհ պէնիմ ճանըմը նէ՛ տէն եարըմըշ տըր. մատտէտէն եարըմըշ օլամազ. եօգսա րուհըմ տըրթըգ րուհ օլմատան տուր վէ անճագ մատտի օլաճագտը: Օնը պիր պաշգա րուհտան մը ալմըշ տըր աճէպա:— Պուտա օլամազ, չիւնքի րուհ սատէ տիր, թագսիմ գապուլ իթմէզ: Շուհալտէ տէմէք տիր քի օ Եարատըճը րուհ պէնիմ ճանըմը եօգտան խալգ իթմիշ տիր. վէ մատամ քի եարատպիլէն վարլըգ եալընըզ Ալլահ օլապիլիր, զիրա եարաթմագ տէմէք, պիր եալընըզ իսթէմէքլէ պիր շէյի եօգտան վար էթմէք տէմէք, նիհայէթսիզ պիր զուվվէթ, պիր իգթիտար կէօսթէրմէք տէմէք տիր, պինաէն ալէյհ, ճանըմըն պապասը եալընըզ Ալլահ տըր, էօյլէ իսէ Ալլահ վար տըր:

Ե. Ատապը ումումիյէ գանունընըն մէվճուտիյէթի Ալլահըն վարլըղընը իսպաթ իտէր.

Տիւնեատա պիր ատապը ումումիյէ գանունը մէվճուտ օլտուղը տա սուրէթի գաթիյէտէ Ալլահըն վարլըղընը իսպաթ իտէր: Էվվէլա, միւսպագիլ, ումումի, տէյիշմէզ պիր ատապը ումումիյէ գանունը վար տըր քի, խայրը էմր՝ վէ շէրրի մէն իտէր. պու գանուն հէր ինսանըն վիճտանը իւզէրինէ իճրայը հիւքմ էյլէր: Ինսանլար պու գանունա իթաաթ իթտիքլէրինտէ, պիր մէմնունիյէթի գալպիյէ տույարլար, պիլաքիս, օնուն խիլաֆընտա հարաքէթ էյլէտիքլէրինտէ, իգթիրապը վիճտան հիսս իտէրլէր:

Իմտի, սէպէպսիզ պիր էսէր օլամատըղը կիպի, վազիի գանունսըզ տա հիչ պիր գանուն օլամայաճաղընտան, տիւնեատա մէվճուտ օլան պու ատապը ումումիյէ գանունը եալընըզ Ճէնապը Ալլահ թարաֆընտան գօնուլապիլմիշ տիր: Էօյլէ իսէ, ատապը ումումիյէ գանունընըն մէվճուտիյէթի Ալլահըն վարլըղընը իսպաթ իտէր:

— Ճէնապը Ալլահ, ինսանլարըն խայրա րաղպէթ վէ շէրրտէն միւճանէպէթ էյլէմէլէրինի մէճպուրի գըլան վազիի գանունը էքպէր, հէր պիր հալիմիզի աթվալըմըզը կէօրէն շահիտ, վիճտանըն մէմնունիյէթիյլէ միւքիաֆաթ վէ եախօտ իգթիրապաթըյլա միւճազաթ էյլէյէն հաքիմի մութլագ տըր:

Վիճտանըմըզ պիզէ տէր քի 1. Խայր իլէ

չէրր արասընտա հագիգի վէ էսասի պիր ֆարգ վար։ 2. Խայրը խարմալը, չէրրտէն գաչընմալըյըզ։ 3. Գապահաթլը հէր ֆիիլ, միւսթահագգը ճէզա, հէր ֆիիլի ֆազիլանէ տէ, միւքեաֆաթա սէզա տըր։ 4. Խայրըն արգասընտան կիթտիյիմիզտէ, վիճտանըմըզ մեսրուր վէ մեմնուն, չէրրի թաագիպ էյլէտիյիմիզտէ, զամիրիմիզ միւքէտտէր վէ մահզիւն օլուր։ Պինաէն ալէյհ, պիզտէ թաալիի սուրէթտէ, խըլգաթէն վիճտանլարըմըզ իւզէրինէ հագգ ու նագշ օլունմըշ, բարոյական օրէնք տէնիլէն պիր ատապը ումումիյէ գանունը մէվճուտ տըր։

Աճէպա պու գանուն նէ՞րէտէն կէլմիշ տիր։ Հիչ շիւպհէ իսթէմէզ քի պիր վազըի գանուն թարաֆընտան գօնուլմըշ տըր, չիւնքի սէպէպսիզ պիր էսէր օլամազըղը կիպի, պիր գանունը գօյան օլմազսա, գանուն տա օլամազ։ Իշթէ, էսասլարընտա լայէթէղայյիւր (անփոփոխ), իրատէթիմիզէ ղայրը մենութ (անկախ), հէր քէս իչին մեճպուրի օլան պու ատապը ումումիյէ գանունը, ինսանա ֆայիգ օլան պիր վարլըգ եանի եալընըզ Ալլահ թարաֆընտան գօնուլմըշ օլապիլիր։

Շու ճիհէթի տէ նազարը իթիպարա ալմագ լազըմ տըր քի, վազըի գանուն օլմազսա, ատապը ումումիյէ գանունընըն տա հիչ պիր հիւքմիւ գալմազ. հէր քէս, քէյֆ մաէշա, օնուն խիլաֆընտա հարաքէթ իտէպիլիր։ Պինաէն ալէյհ, շու իքիսինտէն պիրինի գապուլ իթմէք իճապ էյլէր. եանի, եա ատապը ումումիյէ գանունընըն վազըի, սահիպի Ալլահ տըր. էօյլէ իսէ, վար տըր. եօգսա, ատապը ումումիյէ գանունը տէնիլէն շէյ պիր խիւլեատան պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր, վէ օ հալտէ, խայր իլէ չէրր, ֆազիլէթ իլէ ֆըսգ ու ֆիւճուր (մոլութիւն), ատալէթ իլէ իսթիպտատ արասընտա հիչ պիր ֆարգ եօգ տըր, վէ պու թագտիրտէ ճէմիյէթի պէշէրիյէ միւնգարիզ գալըր։

> Վիճտան տէնիլէն հիսսիյաթը պաթընիյէ, Ալլահըն վար օլտուղունը հէր քէսէ իխթար իտէր։ Թապիի սուրէթտէ, հիչ ֆարգընտա օլմագսըզըն, պախուսուս միհնէթ ու թէհլիքէ զէմանընտա, եա՛ Ռէպպի՛ եա՛ Ալլահ՛ տէյէ նիտա էտէրիզ։ Իշթէ պու նիտա թապիաթըն նիտասը տըր։ Լագօրտէր «Ճէնապը Հագգ հէր քէսին իլթիֆաթ էթտիյի պիր վարլըգ տըր, տէր. ֆագըր օնա չաղըրըր, էօլիւմ տէօշէյինտէ պուլունան օնա սըղընըր, խայինլէր օնտան խէվֆ իտէրլէր, ասհապը խայր օնուն իսմինէ մէճտ ու սէնա օգուրլար...։ Ալլահըն գահիր օլմատըղը, խաս իտիլմէտիյի մէքեան, պիր զէման, պիր սըրա վէ պիր հիսսիյաթ եօգ տըր...։ Հիտտէթ, պու նամը մուգատտէսէ լանէթ օգումատըգճա տէրէճէյի ղայէսինի պուլամազ. քիւֆիւր պիլէ օնը թահգիր իթտիյի պիր սըրատա օնուն վարլըղընը իլան էյլէյէն պիր տէլիլ տիր։» Վար օլմայանա քիւֆր իտիլմէզ։ Շու հալտէ, էյիլէրին տուաար կիպի ֆէնալարըն տա քիւֆրիւ Ալլահըն վարլըղընը իսպաթ էտէր։

Զ. Նէվի պէշէրին իթթիֆագը ումումիսի Ալլահըն վարլըղընը իսպաթ իտէր։

Ալլահըն վարլըղընը վազըհ սուրէթտէ իսպաթ էյլէյէն տէլիլլէրտէն պիրի տէ, պիւթիւն միլլէթլէրին պու խուսուստա օլան իթթիֆագը ումումիսի տիր։ Հէր վագըթ վէ հէր եէրտէ կէրէք միւթէմէտտին վէ կէրէքսէ հալը վահշէթտէ պուլունան միլլէթլէրին ճիւմլէսի տախի պիր Ալլահըն վարլըղընա իթիգատ իթմիշ տիրլէր։ Իմտի, մատամ քի պու գատար միւհիմ վէ ինսանըն հէվայը նէֆսանիյէսինէ պու գատար մուխալիֆ օլան պիր հագիգաթըն գապուլընտա պիւթիւն միլլէթլէրին տէ եանըլմըշ օլմասը միւմքին տէյիլ տիր, էօյլէ իսէ, նէվի պէշէրլէ պէրապէր Հաւատամք ի մի Աստուած, պիր Ալլահըն վարլըղընա ինանըրըզ տէմէքլիյիմիզ իգթիզա էտէր։

Միլլէթլէրին, Ալլահըն մահիյէթի հագգընտա եանըլմըշ օլտուգլարընա շիւպհէ իսթէմէզ. պիր գըսմը թաշլարա, հայվանլարա բէրէսթիշ իթմիշ տիրլէր, տիկէրլէրի տէ կիւնէշէ թափմըշ տըրլար։ Չօգլարը, քէնտի մէնաֆըի վէ եախօտ սէյիաթլէրինի, թապտըգլարը պիւթլէրէ համլ իթմիշ տիրլէր. մամաֆիհ, պունը եափմագլա պէրապէր, քեաֆէսի տէ շու ֆիքր ու իթիգատտա իտիլէր քի, պիր Ալլահ մէվճուտ տըր, վէ քէնտիլէրի օնա սէճտա իտիյօրլար։ Պունըն պէօյլէ օլտուղունա, տահա պու կիւնէ գատար կէրէք էսքի կէրէքսէ եէնի միլլէթլէր նէզտինտէ

հէր Թարաֆտա Թէսատիւֆ իտիլէն մապէտլէր, հէյքէլլէր, խարապէլար վէ գուրպանլար չաքըր տիրլէր։

Էզմինէյի գատիմէ միւվէրրիխլերինտէն Բլիւթարքոս «Րույը արզա պիր քէրրէ աթֆը նազար էյլէ. օրատա հիսարըզ, հաէպիյաթըզ, մահքէմէսիզ մէմլէքէթլէր, մէսքէնսիզ, սիքքէսիզ ճէմաաթլար պուլապիլիրսին. ֆագաթ Ալլահսըզ, տուասըզ, մէզհէպսիզ, գուրպանսըզ հիչ պիր ճէմաաթ կէօրէմէզսին» տէմիշ տիր.

Սորբոնըն մէշհուր իւլէմաընտան Մ. տը Քաթրըֆաժ «Ազվամը պէշէրիյէնին հէր Թապագաթընտա, էն ալթ վէ էն սիւֆլա ճէմաաթլար լինտինտէ ալլահսըզլըղը եանի Ալլահա տօղրու օլան իթիգատ ֆըգտանընը արատըմ, պուլամատըմ։ Ալլահսըզ հիչ պիր եէր կէօրէմէտիմ. Ամէրիգա վահշիլէրինին վէ Աֆրիգա զէնճիլէրինին պիլէ պիր Ալլահըն մէվճուտիյէթինէ իթիգատլարը վար օլտուղունը կէօրտիւմ» տէմիշ տիր։

ՏԵՂԵԿԱԳՐԱԿԱՆ

ՀՌՈՄ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԱՇԽԱՐՀ

Սրբազան Քահանայապետն մեր Պիոս Ժ. անցեալ օր հոգեհանգստեան պատարագ մը ընել տալով Վատիկանու Սիքսթեան մատրան մէջ՝ վասն հոգւոյ հանգուցեալ Լուիդբոլտ Խնամակալ Իշխանին Պաւիերայ, իւր Սրբութիւնն ալ անձամբ ներկայ գտնուած է։— Նոր Խնամակալ Իշխանն՝ Լուդովիկոս, հանգուցելոյն որդին, Ս. Աթոռոյ մօտ գտնուող իր դեսպանին ձեռքով Ս. Քահանայապետին յանձնած է իւր ողբացեալ հօրը Լուիդբոլտի մէկ կարեւոր ինքնագիր կտակը, կնքուած և վրան գրուած՝ «Առ Ս. Քահանայապետն Պիոս Ժ.»։ Կը կարծուի փաստօրէն թէ կտակին մէջ ի նպաստ Ս. Աթոռոյ կարեւոր տրամադրութիւններ կան։

Լուիդբոլտ Իշխանը ծնած էր 12 Մարտի 1821։ Անցեալ տարի, իւր իննսներորդ տարին լրացնելուն համար, երբ ամբողջ Պաւիերա ցնծութեան տօներ ու հանդէսներ կը խմբէր, Ս. Քահանայապետն ալ շատ գեղեցիկ ու գրաւատալից նամակաւ մը իւր խնդակցութիւնն ու մաղթանքը յայտնած էր արժանաւոր, գերզգօն և խորապէս կաթողիկէ սկզբունքներու տէր եղող Իշխանին. մենք այդ նամակը թարգմանած դրած ենք Կ. Արձագանգիս մէջ, Ա. տարի, Թիւ 14, էջ 154։— Երրորդ զաւակն էր Լուդովիկոս Ա. Թագաւորին, և ծաղիկ հասակին մէջ գեղեցիկ դպրութեանց և արուեստից և զինուորգութեան մէջ առաջնակարգ հանդիսացաւ. իր հայրենեաց մտաւորական ու նիւթական յառաջադիմութեան գլխաւոր առհմիրայ մը եղաւ։ Լուդ. Բ. Թագաւորին պաշտօնեայ և օգնական, 1870ի պատերազմին մասնակցեցաւ, և Գերմանիոյ դաշնակից-կայսրութիւնը կազմելու համար Լուդ. Բ.ի կողմանէ Վէրսայի պալատան մէջ ինքը մատոյց կայսերական ոսկի պսակը առ Գուլիէլմոս Ա., 3 Դեկտ. 1871։ Իսկ 1886ին, Լուդով. Բ.ի եղերական վախճանէն երեք օր առաջ Պավիէրայի խնամակալութեան պաշտօնը ստանձնելով, իւր խոհեմ, արթուն և հաստատամիտ հեռատեսութեամբ 26 տարուան միջոցին մէջ ամէն տեսակէտով երջանկացուց զՊաւիէրա և պաշտելի դարձաւ իր ժողովուրդին, որ այլեւայլ անգամներ ուզեց տալ իրեն թագաւորի տիտղոսը, բայց ինքը, ինչպէս հիմա իր որդին ալ, մերժեց՝ Սահմանադրութեան տրամադրութեանց մէջ փոփոխութիւն չներմուծելու համար։

Իւր անկեղծ և անքակտելի յարումն՝ առ Ս. Եկեղեցին, առ Աթոռն Առաքելական, առ Օգոստափառ անձն փոխանորդին Յիսուսի Քրիստոսի, բազմաթիւ վկայութիւններ տուաւ նա իր կենաց երկարատեւ ընթացքին մէջ, ամէն առթիւ իւր մաղթանքները, վառվռուն իղձերը, արքայավայել շքեղ ձօներն ուղղելով առ յաջորդն Ս. Պետրոսի։ Վատիկանու ապարանից մէջ ամէն ոք կրնայ զարմանքով նկատել Վեհազն Իշխանին առատաձեռն բարեացակամութեան մէկէ աւելի նմոյշները։— Ցոյժ եռանդուն և գործադրող Կաթողիկէ մըն էր, միշտ օրինակ բարեաց հանդիսանալով համօրէն ժողովրդոց։ Պարզ էր և անսեթեւեթ. հետիոտն կը քալէր. աղքատասէր և ողորմած։ Վիլհէլմ Կայսրը իբրեւ հայր կը գուրգուրար անոր վրայ։ Երջանիկ վախճան մը ունեցաւ, ի 11 Դեկտ. ի 1912, խորհուրդներով զօրացած, և կազդուրուած յուսով կենացն յաւիտենից։— Իր յուղարկաւորութեան անման հանդէսին ներկայ էին Կայսրներ, Թագաւորներ և անթիւ անհամար Իշխաններ։

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Ըստ սովորութեան Ամենապատիւ Գերերջ. Հոգեւոր Տէրը՝ Աղուհացից Պահքին տնօրինման մասին Կոնդակ ղրկեց Աւագ Թեմի բոլոր ժողովրդապետներուն։

⁂ Անցեալ կիրակի Արհի. Աբփիարեան Արքեպիսկոպոս երկու վարդապետներու հետ այցելեց Ֆէներաքիի Նորաբաց կղերանոցը և յուսալից վիճակի մը մէջ գտաւ զայն։

⁂ Ս. Վարդանանց տօնին օրը, Արհի. Աբփիար-

եան Արքեպիսկոպոս ձայնաւոր պատարագ մատոյց Ս. Յղութեան կարգի Քերց Մայր-Վանքին մատրան մէջ։ Նոյն կարգին հիմնադիր հանգուցեալ Հասուն Կարդինալին հոգւոյն համար։

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐ·

Երեւելեաց ժողովէն վերջը՝ մինչ կը սպասուէր որ Դահլիճը հաշտութիւնը կնքէ Մեծ Պետութեանց Ծանուցագրին պատասխանը Դեսպաններուն յանձնելով, յանկարծ անցեալ հինգշաբթի, Յունուար 23ին, կէսօրէն վերջը, Բ. Դրան առջեւ հաւաքուեցան ցուցարարներ, որոնց թիւը երթալով սաստկացաւ։ Անոնց նպատակն էր բողոքել հաշտութեան դէմ և պահանջել պատերազմի շարունակութիւնը՝ հայրենիքի վտանգեալ պատիւը ազատելու համար։ Ճառախօսներ այս իմաստով կ'ատենաբանէին՝ բուռն ծափերու մէջ։ Ամէն կողմէ կը գոչէին. Անկցի՛ Դահլիճը. կեցցէ՛ Իթթիհատ։ Այդ միջոցին քանի մը հրաձիգներ ալ պարպուեցան փոխն ի փոխ, և գնդակահար մեռան պատերազմական նախորդ նախարար՝ արիասիրտ և ուղղամիտ Նազըմ փաշա, և ուրիշ մի քանի անձեր։ Էնվէր պէյ ցուցարարներու անուամբ Բ. Դուռ մտնելով Քեամիլ փաշայէն խնդրեց և առաւ Դահլիճին հրաժարականը, և ինքնաշարժ կառքով դիմեց Կայսերական պալատ. և Սուլթանէն ընդունելով Մահմուտ Շէվքէթ փաշայի Վարչապետ անուանումը՝ վերադարձաւ Բ. Դուռ, ժողովրդեան նոյնը աւետելու համար։ Նորընտիր Վարչապետը միեւնոյն ատեն Կայսերական Իրատէով կը բարձրանար Միւշիրութեան և Վէզիրութեան աստիճաններուն։

Շէյխ իւլ Իսլամ եղած է Մէհմէտ Էսատ էֆ.։ Պատերազմական նախարարութիւնը կը պահէ Մահմուտ Շէվքէթ փաշա։ Արտաքին Գործոց նախարար եղած է Սաիտ Հալիմ փաշա. Ներքին Գործոց՝ Հ. Ատիլ պէյ. Դատական՝ Իպրահիմ պէյ. Ելեւմտական՝ Րիֆաթ պէյ. Հանրային Շինութեանց՝ Պէսարիա էֆէնտի. Ծովային՝ Մահմուտ փաշա. Էֆգաֆի՝ Խայրի պէյ. Կրթական՝ Շիւքրի պէյ. Թղթատարական՝ Ոսկան էֆէնտի Մարտիկեան. Առեւտրական և Երկրագործական՝ Ճելալ պէյ։

∴ Քաղաքապետ Ճէմիլ փաշա կը մնայ իր պաշտօնին վրայ։

∴ Քաղաքին ապահովութեան տնօրէն անուանուած է Ճէմալ պէյ, նախկին Կուսակալ Ատանայի և Պաղտատի։

∴ Այլ և այլ փոփոխութիւններ կատարուեցան Ոստիկանական և այլ պաշտօնէութեանց մէջ։

∴ Կ'ըսուի նաեւ թէ ներկայ կառավարութիւնը պիտի գումարէ՝ ասկէ առաջ Ահմէտ Մուխթար փաշայի Վարչութեան օրով ցրուած Խորհրդարանը։

∴ Նախորդ Ներքին Գործոց նախարար Րէշիտ պէյ և Ելեւմտական նախարար Ապտիւռրահման պէյ «Իգտամ»ի ծանօթ խմբագրապետ Ալի Քէմալ պէյ և ուրիշ մի քանի անձեր, որոնք հինգշաբթի օրը ձերբակալուած էին, երկուշաբթի գիշեր ազատ արձակուեցան։

∴ Եւրոպական Տէրութեանց՝ Նոր Դահլիճին հանդէպ ունենալիք ուղղութիւնը և տրամադրութիւնը թշնամական չերեւար. և աւելի եւս պիտի ճշդուի իրենց ծանուցագրին պատասխանէն վերջը, որ ինչպէս կ'ըսուի, կրօնի ոճով և ազգային պատիւը ազատելու բացարձակ տրամադրութեամբ խմբագրուած պիտի ըլլայ, Էտիրնէի և Կղզիներու յանձնումին դիմադրելով։ Այլեւս անկէ ետքը կը յայտնուին հաշտութեան կամ պատերազմի վերսկսելուն պատասխանատուութիւնները։

∴ Ռուսիոյ ըրած սպառնալիքի մասին շրջած լուրերը կը հերքուին առայժմ։

∴ ԲԱՐԻԶ, 30 Յունուար.— Սօֆիայէն առնուած հեռագրի մը նայելով Պուլկար կառավարութիւնը հրաման տուած է Զօրավար Սավօֆի այսօր խզելու զինադադարը։

∴ Լոնտոնի Պալքանեան պատուիրակները՝ Օսմանեան պատուիրակներուն ծանուցեր են հաշտութեան բանակցութիւններուն խզուիլը։

∴ Նախկին Վարչապետ Սաիտ փաշա ընդունած է Պետական Խորհրդոյ նախագահութիւնը։

Թուղթ Հովուական	65
Ս. Աւետարանի մեկնութիւն	70
Ազիզլիյին պիւյիւք պիր չիչէյի	72
1913 սէնէսինտէ Գաթօլիք Քիլիսէսի	74
Ծովու Աստղը	75
Եօթնեակ Քրիստոնէի	76
Գաթօլիք Մէզհէպի էսասլարը	77
Տեղեկագրական	79

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ
ՅՈՎՀ. Ծ. Վ. ԿԷՏԻԿԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԳԷՈՐԳ Ծ. ՎԱՐԴ. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ

Տպագր. Կ. Արձագանգ Շաքարաբերքի, Բերա, Պայրամ փողոց թիւ 5, Կ. Պոլիս

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—**Թուրքիոյ** համար, տարեկան՝ 40 դհկ. արծ. վեցամսեայ՝ 20.— մէկ թիւ՝ 1 դհկ.:— **Արտասահման**՝ տար. ֆր. 10. վեցամս. 5.—Վճարումնք կանխիկ են:

ՀԱՍՑԷ.— *Կաթողիկէ Արձագանգ*, Բերա, 5 Պայրամ փողոց 5, Կ. Պոլիս:

KATOGHIGHE ARZAKANK
Péra, 5 Rue Baïram 5
Constantinople

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ.— 1.—**Արձագանգ** կը հրատարակուի Շաբաթ օրերը: 2.— Խմբագրութիւնս պարտաւորեալ չէ անպատճառ կամ նոյնութեամբ հրատարակել իրեն ղրկուած ո եւ է յօդուած: 3.—Կեղծանունով ղրկուած յօդուածներու հեղինակը կը պարտի իր իսկական անունը ծանուցանել Խմբագրապետին: 4.— Ձեռագիրներ ետ չեն դարձուիր: 5.— Յօդուածներու ձեռագիրները պէտք է գրուած ըլլան թուղթին մէկ կողմը միայն: 6.— Ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմանագրութիւնք կը կատարուին: 7.— Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է անհրաժեշտ երկու դահեկանի նամականիշ ի միասին ղրկել:

ՏՊԱՐԱՆ. *Կաթողիկէ Արձագանգի* Բերա, 5 Պայրամ փ. 5: Տպարանս ըստ ամենայնի նոր եւ ի վիճակի է որ եւ իցէ տպագրական գործոց համար: Կը տպուին ամէն տեսակ ծանուցմունք, գիրքեր, տետրներ, հրաւիրագիրներ, քարդեր, քարդ-ատրէսներ, մահազդներ, եւն., եւն.: Գիները **անմրցելի** կերպով աժան են: Գեղեցկագիտական ճաշակի եւ տպագրական մաքրութեան կողմանէ յաճախորդները անտարակոյս գոհ պիտի մնան:

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ «Տարրական Սկզբունք Քրիստոնէական Վարդապետութեան» հաստատեալ եկեղեցական իշխանութենէ եւ կիրառութիւնը հրամայեալ: Բաղկացած է 136 էջերէ: Գին, ամուր թղթակազմը 2 դհկն.: